

Molins de Rei: El teatre, el cant coral, i el cinema a debat.

Conxita Solans Roda

EL TEATRE

El punt de partida de l'aproximació a la història de l'activitat teatral a Molins de Rei, és cap el darrer quart de segle XIX¹. Es té constància, que des de que es va constituir la *Joventut Catòlica*, com a escola dominical de nens, l'any 1879, ja es feien representacions nadalenques i de caràcter religiós. L'any 1895 es va posar en escena l'obra de F. Soler "Pitarra" *El bressol de Jesús*, tradicionalment coneguda com "Els Pastorets", representada en diferents etapes; la primera el 1906, amb una represa l'any 1910; una segona etapa arribarà fins l'any 1969, moment en que l'entitat suspèn les representacions per manca de col·laboradors, i la tercera a partir de 1979, amb la creació del *Patronat dels Pastorets*. En aquest període es va representar per la secció de "damisel·les" una versió de Josep Maria Folch i Torres. Amb la fusió dels dos grups, es va continuar amb la representació de l'obra de "Pitarra" que és la versió que encara es continua representant.

A principis del segle XX, a Molins de Rei havia un bon nombre d'entitats, representatives de les adhesió política dels seu afiliats o simpatitzants. On es podia trobar força gent interessada pel teatre. En la Joventut Catòlica, a més de "Els pastorets", es representaven petites comedietes representades per infants. En el Centre Catalanista, ja en aquella època es reivindicaven més presència d'obres en català. L'any 1914 Josep Cariteu Millet, personatge cabdal en la història del teatre a Molins de Rei, va venir a viure a la vila procedent de Rubí, autor escriptor i, posteriorment director, es va estrenar com actor en el Centre Catalanista de la mà de Lluís Puiggari Pastor el dia de Pasqua de 1914 amb l'obra "El mas perdut"².

¹ Les fonts utilitzades per aquest apropament a la història del teatre a Molins de Rei, s'han pres de l'article de Francesc Ballester, " Apunts sobre la història del teatre" publicat a la revista *L'Espai* 2, 1999 (56-66), i de l'article " Grup Teatre Caràtula" de Dolors Canals i Pere Raich, publicat a la revista *Materials del Baix Llobregat*, 16. 2010 (13-19)

² La trajectòria teatral de Josep Cariteu Millet, com actor escriptor i director va estar plena d'encerts aconseguint, premis i reconeixement . Des de 1927 director de L'Estudi d'Art Dramàtica , entitat per a la que va aconseguir prestigi i reconeixement en l'àmbit català. Per millor informació de la trajectoria d'aquest singular personatge, recomano l'article publicat a la revista *L'Espai*, 2 (56-66). " Apunts sobre la història del teatre" de Francesc Ballester.

A La Fraternitat Republicana, seu del republicans radicals, s'acostumaven a representar obres còmiques en castellà. A l'Ateneu Lliure, d'afiliació federalista, s'alternaven obres amb les dues llengües.

Entre els anys 1915 i 1923, en el Centre Tradicionalista hi havia un grup propi de teatre d'aficionats. A sobre del Cafè de l'Alhambra, La Unió Coral, a més de la seva funció principal, el cant coral, també aixoplugaria un grup de teatre, representant les millors obres del teatre català. En el Cafè Nou, es va crear l'any 1919, una altra societat, el Centre Recreatiu fundant un grup de teatre amateur. El teló de la boca de l'escenari sembla va ser pintat per Miquel Carbonell Selva, pintor local.³

La Federació Obrera i el Foment Agrícola Industrial i Comercial

L'any 1918 s'inaugurava la Federació Obrera, edifici construït de bell nou, amb una sala polivalent, que aixoplugava tant espectacles lúdics, cinema, ball i teatre, com mítings de polítics, .

El Foment Agrícola, Industrial i Comercial va aparèixer l'any 1921. Abans de la seva construcció arribaren a Molins de Rei, Josep Cariteu i Lluís Puiggarí, el quals conjuntament amb altres aficionats, formaren un grup teatral que anomenarien Companyia Catalana d'Aficionats, que acabat l'edifici s'integraria en el Foment. Per al teatre local va significar un gran pas qualitatiu, degut al fet de que el Foment va unir els grups teatrals de la Unió Coral, del Centre Recreatiu i del Centre Catalanista, més alguns personatges procedents de la Joventut Catòlica. L'any 1926, aquests grups es fusionaren creant Estudi d'Art Dramàtic, sota la direcció de Josep Cariteu.

A la Federació Obrera un nou grup teatral, esdevindrà Escola d'Art Teatral, que no arribarà a assolir els èxits de l'Estudi d'Art Dramàtica. De fet l'activitat teatral de la vila va quedar repartida en les tres grans entitats: La Federació Obrera, el Foment i la Joventut Catòlica, entre les quals s'establí una forta rivalitat, per causa de la vessant més política de la Federació Obrera on tenien cabuda autors d'obres amb un alt contingut polític. L'any 1932 s'hi va representar l'òpera *Garidó i Francina*, amb lletra de Joan Puig i Ferrater.

L'Estudi d'Art Dramàtica i la Joventut Catòlica.

L'any 1932, s'iniciava una carrera d'èxits per a l'Estudi d'Art Dramàtica, consolidant-se com el millor grup de teatre amateur de Catalunya d'abans de la Guerra Civil.

La contesa civil, va obligar a l'Estudi d'Art Dramàtica, per l'agost de 1937, abandonar la seva seu al Foment per un temps, havent-se d'ubicar en unes golfes del carrer sant Miquel, allí van rebre la visita de Lola Anglada i Prudenci Bertrana.

En el període de la Guerra Civil es va reduir molt l'activitat teatral, tot i que es van programar algunes representacions benèfiques; en la Federació Obrera, al Centre Federal d'Esquerra Republicana, i en el Foment Nacionalista d'Esquerra Republicana

³ Sobre aquest tema consulteu la nota final , 1, p. 66 de l'article citat. "Apunts sobre la història del teatre " de Francesc Ballester.

de Catalunya (el Foment) destinades a la Creu Roja, l'Hospital Municipal, Hospitals de Sang, ajuts per als soldats i en general a l'esforç de la guerra.

Finalitzada la Guerra Civil, va ser difícil recuperar la normalitat, la victòria del bàndol franquista va ser la causa de que el teatre català entrés en una profunda crisi. L'exili de molts autors catalans, la repressió de la llengua i les dificultats econòmiques afectaren tant al teatre local com al teatre en general. Les obres havien de representar-se en castellà i passar pel sedàs de la censura. La Federació Obrera fou confiscada la seva sala utilitzada per representar les obres teatrals programades pel Centre Parroquial, pel fet de que la sala de la Joventut Catòlica havia de servir de església provisional mentre el construïa la nova església que havia estat destruïda durant la Guerra Civil.

Ja a partir de mitjans dels anys quaranta, el règim franquista va ser més permissiu en quan a representar obres en català, el que va valdre recuperar els clàssics per manca d'autors nous. L'Estudi d'Art Dramàtica, per donar empenta al teatre local, va tenir la idea d'encetar un Cicle de Teatre Popular, com ho van fer les poblacions de l'entorn. Tot i que les representacions que es programaven eren d'autors i obres conegudes, els grups locals van arribar a estrenar obres teatrals i transcendir l'àmbit local 1950, l'Estudi d'Art Dramàtica va estrenar al teatre Romea de Barcelona.

La Joventut Catòlica ja tenia a mitjans dels anys cinquanta, un grup de teatre d'adults i un de juvenil, comptant que des de finals dels anys quaranta, es tornaven a representar en la seva sala "Els Pastorets". L'any 1956 el quadre escènic de l'entitat va representar petites obres i a principis de 1959 un grup de joves de l'entitat va reprendre la idea, que ja s'havia posat en escena l'any 1925, de representar quadres d'humor sota el títol de *Carnavalada*. La direcció d'aquesta representació va canviar de titularitat l'any 1978, quan es va fer càrrec del seu muntatge el grup de teatre PASEC, grup al que se li deu la programació d'un repertori variat d'obres de teatre i sarsueles. Aquest grup es va dissoldre l'any 1994.

Activitat teatral a l'entorn del Club Samaranch

Un dels fets que cal destacar de la dècada dels anys cinquanta és l'aparició d'un grup de teatre generat a través de les activitats socials de l'Empresa Samaranch, S.A. i del seu Club.

La Unió Excursionista de Catalunya

També cal esmentar que l'any 1961 es va crear a Molins de Rei, una delegació de la UEC. Un any més tard, membres d'aquesta associació, s'animaren a fer una representació per la *Castanyada*, tradició que va arrelar, tancant aquesta primera època l'any 1969. La iniciativa es va reprendre, amb un nou Grup de Teatre, l'any 1982, quan l'entitat ja es coneixia amb el nom de CEM, tradició que encara era viva l'any 1997.

La Passió

Les representacions de *La Passió*, han estat, potser, les que més han arrelat en el costumari català, una tradició teatral que ha assolit gran prestigi, com *La Passió*

d'Olesa i La Passió d'Esparraguera. Un dels espectacles de la cultura popular catalana més emblemàtics i representatius, posats en escena en grans espais construïts per a tal finalitat.

A Molins de Rei, s'havien escenificat des de primers de segle XX, diferents versions de *La Passió*, tot i que segons documents del Museu, hi ha referència de que una versió d'aquesta es va representar cap a l'any 1883 en una sala del Palau de Requesens. L'any 1897, representacions de *La Passió* ja es feien en la sala de l'Ateneu o Café Nou. Segons Francesc Ballester⁴, en aquells anys, l'església no veia amb bons ulls que es fes aquesta representació, per aquesta causa no es va programar en la sala de la Joventut Catòlica, fins que l'actitud de l'església va canviar.

Les representacions de *La Passió* van tenir diferents formats al llarg dels anys. L'any 1934, foren unes *Estampes de la Passió* amb lletra i música. En els anys quaranta, es van tornar a representar destacant la interpretació de *Vida, passió i mort del Nostre Senyor Jesucrist* amb música del mestre Miquel Blanch i la col·laboració de Joan Domenech i Carme Raich. L'any 1953 es posava en escena l'obra en vers, *La Sacra Passió de Natzarè*, escrita pel poeta molinenc, Mateu Janés. Amb il·lustracions musicals de Miquel Blanch i Julià Canals. Aquestes representacions van tenir continuïtat fins l'any 1954.

Tot i que els grups teatrals en els anys seixanta van anant perdent força, encara per 1962 el quadre escènic de la Joventut Catòlica va representar *Estampes de La Passió*, amb una adaptació literària de Montserrat Pujol i música del mestre Miquel Blach, interpretada per l'Orfeó Pàtria, amb el suport d'una orquestra de corda. Aquestes *Estampes de La Passió*, l'any 1964 esdevindran *Passatges de La Passió* i ja no serien solament quadres plàstics, sinó que s'hi van intercalar quadres parlats.

A finals dels anys noranta del segle passat, es va presentar en la sala del Foment Cultural i Artístic, l'Associació *Impuls*, la qual té com activitat principal, el teatre, amb la idea de tornar a *representar La Sacra Passió de Natzarè*, del poeta Mateu Janés, objectiu que es va aconseguir la Setmana Santa de 1998, amb continuïtat periòdica.

La crisi de les arts escèniques.

Durant la dècada dels anys seixanta, els grups teatrals van anant perdent força. Tot i això l'Estudi d'Art Dramàtica, encara va participar en el premi Talía organitzat per l'actor Paco Martínez Soria, i en el Concurs d'Elencs Teatrals del Teatre Romea, La Joventut Catòlica també va anant reduint les seves actuacions. Així mateix desapareixeria el quadre escènic de l'Empresa Samaranch, S.A. i l'aturada de l'activitat del grup de teatre de l'UEC. L'Estudi d'Art Dramàtica va continuar sobrevivint però la seva fi, ja era cosa anunciada.

L'aparició de noves propostes

En els anys seixanta, les circumstàncies socials i polítiques, marcaren la vida sociocultural dels pobles, per una sèrie de moviments vinculats a la joventut. A Molins

⁴ Ballester, Francesc. Vegeu l'article esmentat a la revista L'Espai.

de Rei un dels moviments més importants va ser el de la Joventut d'Acció Catòlica (JAC. La Setmana de la Joventut que s'hi va organitzar l'any 1966, va coincidir amb un grup de joves que sentien la necessitat de crear un grup de teatre des de una voluntat renovadora. Amb aquest objectiu es posen en contacte amb el Teatre Experimental Català (TEC), perquè els faci un curs a mida de les seves necessitats. Els joves es presentaran a Molins de Rei com el Grup de Teatre Nou que es va dissoldre l'any 1969.

El Teatre Independent

L'acció teatral va esdevenir una força de canvi polític i social de primer ordre a la dècada dels anys seixanta, un moviment que va aglutinar determinats grups de teatre amb un compromís de renovació. Aquest impuls nascut a Barcelona, aviat va tenir ressò a comarques, fent sentir la necessitat d'establir un lligam i una coordinació entre els diversos grups, sobre tot els d'una mateixa contrada. La primera reunió comarcal de grups independents del Baix Llobregat va tenir lloc a Torrelles de Llobregat, el 19 de maig de 1968 on s'exposaren les necessitats i mancances del teatre, sobre tot la necessitat de "lluitar contra les velles estructures dels grups de teatre no professionals".⁵ Aquestes trobades tindrien continuïtat, tothom va estar d'acord en que s'havien de treballar aspectes que giraven al voltant de la formació teatral, la recerca del teatre popular i la investigació.

L'any 1975 el Grup Teatre Caràtula organitzà el primer Cicle de Teatre L'any 1982 representa el final dels cicles, l'any 1983 és l'inici de les Rodes de Teatre de Catalunya, dissenyades i impulsades també pel Grup Teatre Caràtula.

L'estat de la qüestió; el teatre a debat

En el present, el teatre continua sent un referent per a Molins de Rei. El Foment, manté el seu esperit inicial d'impulsar i mantenir les activitats culturals i artístiques a la vila, incorporant iniciatives solidaries i de lleure en l'àmbit municipal alhora que dona aixopluc al grup *Filagarsa*, amb ampla projecció de teatre amateur a Catalunya, el 2015 va celebrar els 25 anys de la seva fundació A la Joventut Catòlica, rehabilitada amb nous equipaments, es continua acollint les funcions de grups de teatre d'aficionats i amateurs, amb una programació variada i un públic fidel.

No resulta estrany que la tradició teatral a la vila hagi animat a joves inconformistes, amb inquietuds socials i culturals, pertanyents a l'espai autogestionat *Mallolis*, a organitzar muntatges de teatre fòrum.

En La Federació Obrera, amb una recent remodelació total del seu espai, excepte la façana que conserva la construcció original. El teatre, de moment, no figura entre les seves activitats.

Cal dir que en l'actualitat el teatre a la nostra societat és d'una importància cabdal. El teatre és intrínscament una font de pensament. Més enllà de la diversió, el teatre està

⁵ Vegeu NPP, 4 de l' article de Dolors Canals Ginebreda i Pere Raich Vendrell, " Grup Teatre Caràtula" publicat a la revista *Materials del Baix Llobregat*, 16, 2010, pàg. 14.

sempre lligat a l'educació de les persones. Potser per aquesta característica les arts escèniques estan tan inserides en el teixit social del nostre país. Com diuen Dolors Canals i Pere Raich,⁶ *Les companyies teatrals, aglutinen persones a l'entorn d'un compromís social, cultural, estètic i fins i tot polític.*

Entrevista a Dolors Canals Ginebreda

Dolors Canals Ginebreda, llicenciada en Geografia i Història (Antropologia) per la UB. Ha estudiat Antropologia teatral a l'especialitat de Direcció Escènica i Dramatúrgia de l'Institut del Teatre de Barcelona. La seva experiència professional s'ha mogut en el terreny de les arts escèniques, la pedagogia, la producció teatral i els mitjans audiovisuals.

Dolors, s'està organitzant el congrés *El Baix Llobregat a Debat, identitat cohesió, entorn.* Creus que el teatre es pot identificar amb les tres propostes?

D.C. La meua opinió és afirmativa amb alguna consideració. Pel que fa a la "identitat" és més pròpia de la gent que practica el teatre que se sent formant part d'un equip que comparteix moltes experiències i coneixements. Però tinc els meus dubtes que això es produeixi entre els diferents grups d'una mateixa població i, encara menys, entre diverses poblacions. Se'm fa difícil de veure una identitat de comarca referent a aquest fet.

Si parlem d'entorn encara s'haurà de fer molt camí perquè l'activitat teatral tingui la marca d'entorn comarcal del Baix Llobregat. Un congrés amb aquestes característiques ho pot afavorir.

El teatre cohesionava gent a l'entorn de la pràctica però no es cohesionava prou amb altres activitats, ni amb les de caire més artístic.

Molins de Rei, és una vila amb una llarga tradició teatral, l'any 1973 es va fundar el Grup Teatre Caràtula, què va significar per a Molins de Rei?

D.C.El Grup Teatre Caràtula, prenent el relleu al Grup Teatre Nou que es va dissoldre al 1969, es constitueix l'any 1973 amb l'objectiu de fer un teatre compromès i de denúncia, alhora divertit, per tal de contrarestar la realitat social i política, tot proporcionant espais d'oci i entreteniment. Aplicant els criteris sorgits del Teatre Independent, el grup treballa fins l'any de la seva dissolució, el 2009.

Durant aquests 35 anys, treballant amb rigor (53 espectacles, 8 Cicles de Teatre, 6 Rodes de Teatre...), aglutinant a moltes persones (professionals o no professionals) de diferents àmbits, el grup ha fet una tasca modèlica pel que fa a la sensibilització i educació cultural de tots aquells que hi han participat, ja sigui pels que ho han creat, com pels que ho han rebut.

⁶ Dolors Canals i Pere Raich, " Grup de Teatre Caràtula", revista *Materials del Baix Llobregat*, 16. 2010 (13-19)

Penso que el Grup Teatre Caràtula, com tants altres col·lectius, ha tingut una importància cabdal en el desenvolupament i enriquiment cultural de la població.

Què ha significat Margarida Xirgu per a Molins?

D.C. Que un personatge tant emblemàtic com va ser Margarida Xirgu nasqués, accidentalment, a Molins de Rei, ha propiciat una sèrie d'actuacions que han proporcionat un fort enriquiment cultural a la vila. Alguns exemples:

A l'any 1980 i en el marc del sisè Cicle de Teatre, l'Ajuntament de Molins de Rei va fer un homenatge a l'actriu Margarida Xirgu. L'acte va constar d'una exposició dedicada a l'actriu, una conferència a càrrec de la seva biògrafa, l'escriptora Antonina Rodrigo; la inauguració del Racó de Margarida Xirgu amb l'assistència de personalitats de la Generalitat, del teatre, familiars de l'homenatjada, i tot el consistori de l'Ajuntament. Tot això es va cloure amb un dinar. A la tarda, al teatre de la Joventut Catòlica, es va dur a terme l'acte, Evocació escènica de Margarida Xirgu. Amb la presència d'actrius guardonades amb el Premi que duu el nom de l'actriu, instituit per la Penya Carlos Lemos, i altres artistes convidats, es va fer una Ofrena per part dels Casals Catalans d'Iberoamèrica. Tots els presents van poder escoltar l'últim recital de l'actriu, a través d'una cinta magnetofònica amb la seva veu enregistrada dies abans de la seva mort. Com a cloenda, els alumnes de l'Escola Municipal i Comarcal d'Art Dramàtic de Molins de Rei, dirigits pels professors de la mateixa, van oferir un muntatge basat en escenes de l'obra d'Àngel Guimerà La filla del mar, interpretada en més d'una ocasió per la Xirgu.

A l'any 1994, aprofitant la celebració del 20è aniversari del Grup Teatre Caràtula, a la Peni, es ret un nou homenatge a l'actriu Margarida Xirgu. Amb el títol Batecs, es va dur a terme un muntatge multidisciplinar amb textos de diferents autors. Aquest espectacle que aglutinava a moltes persones de diferents camps artístics, també va significar un nou impuls pel Grup Teatre Caràtula. Una mostra més que, si sumem, la cultura en surt molt beneficiada.

Des de fa ja uns quants anys, la Penya Carlos Lemos, conjuntament amb l'Ajuntament i Ràdio Molins de Rei, fa la cerimònia per a l'elecció de l'actriu guardonada amb el Premi Margarida Xirgu, a Molins de Rei...

Les trobades del moviment de Teatre Independent, van tenir un component de cohesió per a la Comarca del Baix Llobregat?

D.C. L'impuls del Teatre Independent neix a Barcelona a finals dels anys 60 de la mà de Feliu Formosa i Xavier Fàbregas, entre d'altres, però aviat s'estén a comarques. Al Baix Llobregat, aquest moviment, pren molta importància. Es fan trobades on es parla del teatre com a mitjà de sensibilització i educació, de les limitacions que patien els grups, de la importància de treballar en equip; de la necessitat de conèixer el món i les circumstàncies socials i polítiques del moment, etc. Temes recurrents i que afectaven a tots els grups que hi participaven. A més de les trobades, cada grup anava a veure els muntatges que feien els altres intercanviant opinions i criteris de l'obra que es posava en escena. Per tot plegat, podem entendre que a més de la cohesió també es va produir una gran complicitat entre tots aquells que hi van participar. Sota aquest paraigua s'hi van aplegar les poblacions de Sant Feliu de Llobregat, Colònia Güell,

Corbera de Llobregat, Sant Vicenç dels Horts, Molins de Rei, Vallirana, Sant Boi de Llobregat, Cornellà, Torrelles de Llobregat, Sant Just Desvern i Esparreguera.

Es van aconseguir els objectius postulats?

D.C. Sí, sense cap mena de dubte. El Teatre Independent va ser l'embrió de companyies professionals com Comediants, els Joglars, el Teatrí, la Gàbia de Vic, Dagoll Dagom, el Globus de Terrassa... També va tenir molta incidència en l'Institut del Teatre. Gràcies a Hermann Bonnin i a l'equip del qual es va envoltar, tots ells provinents del Teatre Independent, van fer possible que aquest centre de formació, obsolet en aquell moment, esdevingués un espai de primera magnitud on els actors poden formar-se, tal com el coneixem ara.

Els principals objectius del Teatre Independent; treballar amb rigor, potenciar la formació i dotar-nos d'una consciència política i social, van servir per caminar envers la renovació del teatre. Hi va haver molts grups que ho van saber aprofitar, tant professionals com no professionals. Vet aquí la importància d'aquest moviment.

El Grup de Teatre Caràtula organitzà el primer Cicle de Teatre.

D.C. I també els 7 següents. L'objectiu dels Cicles de Teatre era el d'oferir una mostra del teatre que es feia en aquell moment. Estaven estructurats en tres categories: teatre infantil, comarcal (no professional) i professional.

Pel que fa al teatre infantil, a més de les representacions, es va intentar implicar a les escoles, per tal que els infants comencessin a interessar-se pel fet teatral, aportant una breu representació com a complement de l'actuació del grup programat. Aquest objectiu no es va poder complir, al no rebre la resposta desitjada per part dels centres escolars. Potser era una fita massa ambiciosa i poc elaborada...

La categoria de teatre comarcal (no professional), dins la qual estava situada el Grup Teatre Caràtula, tenia com a objectiu donar a conèixer el treball que els diferents grups estaven realitzant i propiciar l'intercanvi d'experiències.

En l'apartat del teatre professional es pretenia fidelitzar al públic al oferir-los la possibilitat d'assistir a representacions teatrals de primera línia, sense haver de desplaçar-se a Barcelona, on es podien veure la majoria de produccions. Encara més, a l'any 1980 i en el marc del 6è Cicle, van ser programats el Teatro Vivo Seiva Trupe d'Oporto i el Gruppo Teatro Libero di Palermo. Aquest fet va suposar obrir les portes a la internacionalització.

El vuitè i darrer Cicle de Teatre, l'any 1982, va comptar amb l'actuació dels pallassos italians els Colombaioni.

I què en dius de La Roda de Teatre?

D.C. La filosofia de Caràtula no era coincident amb la dels concursos de teatre que es feien arreu de Catalunya. Aquests, per altra banda, eren la única sortida que tenien els grups no professionals per donar rendibilitat a les obres muntades, i no "cremar" amb una o dues representacions la feina de tot un laboriós procés de treball, calia doncs buscar una alternativa.

Amb aquest esperit de crear una xarxa on poder donar una major projecció a la feina feta, l'any 1983, el Grup Teatre Caràtula dissenya i impulsa les Rodes de Teatre. Es tractava de reunir deu companyies de teatre de deu poblacions de Catalunya; cada grup posaria a disposició dels altres nou el teatre de la seva localitat per poder realitzar les actuacions.

I així va ser durant 6 anys. Alguns grups plegaven, però d'altres s'hi afegien, en qualsevol cas, Caràtula s'assegurava com a mínim 10 funcions, alhora que garantia 10 espectacles als espectadors de Molins de Rei. Va ser una molt bona experiència!

Què hi va sobrar, o què hi va faltar?

D.C. Diria que sobrar, no va sobrar res, en tot cas hi va faltar un sentit crític i una actitud més exigent a l'hora de confeccionar la programació. Ambdues experiències van anar perdent força fins a desaparèixer a causa de no haver sabut seleccionar, amb tot el rigor que calia, als participants.

Després va venir l'Escola Municipal i Comarcal del Teatre de Molins de Rei.

D.C. Davant la necessitat de formar-se, d'adquirir nous coneixements i tècniques que permetessin desenvolupar l'activitat teatral amb més contundència i rigor, el 19 de novembre de 1979 té lloc la presentació oficial d'un curs de teatre que, reconegut oficialment per l'Ajuntament de la vila, esdevindrà la base de la futura Escola Municipal i Comarcal de Teatre de Molins de Rei. La presentació es fa a la Casa de la Vila, amb l'assistència d'Herman Bonnín (Director de l'Institut del Teatre), de Jordi Maragall (Director General de Cultura de la Generalitat de Catalunya), de López-Vera (ponent de Cultura de la Diputació de Barcelona) i de Lluís Solà (coordinador de comarques de l'Institut del Teatre). L'assistència dels representants de les diferents institucions ens dona la clau de la dimensió que es volia tingués l'escola. L'escola va funcionar sota la direcció pedagògica de l'Escola Superior d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre de Barcelona, impartint les classes professors del mateix centre. En un principi es va parlar de la possibilitat que l'Escola de Teatre de Molins de Rei es convertís en una delegació més de l'Institut del Teatre, com ja ho eren Vic i Terrassa, però el projecte no va anar més enllà. L'escola va evolucionar segons les necessitats que s'anaven detectant i que es feien imprescindibles per tal de donar una bona formació teatral. L'Escola va tancar definitivament les portes l'any 1982.

Brecht va parlar sobre "la dialèctica del teatre". Encara és vàlida la idea?

D.C. I tant! Les seves teories s'han filtrat en quasi totes les creacions contemporànies, com la resta de teories dramàtiques formulades durant el segle XX. Passa, però, que ja no és un estil tancat, ni una doctrina pura. El valor reflexiu i els valors educatius postulats per Brecht, els podem reconèixer en la forma de resoldre petits moments d'un muntatge però no amb purisme, diguem-ne èpic, sinó compartint altres moments on l'emoció sura en mig de la reflexió. Allò que eren "teories" han passat a ser ingredients per cuinar espectacles més complets.

Més enllà de l'activitat pròpia, el Grup Teatre Caràtula ha col·laborat en actes que han organitzat altres grups i entitats.

D.C. Sí, va col·laborar o podríem dir, organitzar conjuntament actes com la posada en escena de l'espectacle "De l'aire daurat", amb la Coral Quòdlibet (1990). En el programa de Ràdio Molins de Rei "Per molts anys Caràtula", que es va fer en motiu del vintè aniversari del grup (1994). Lectura de poemes en un acte de solidaritat amb Bòsnia (1995). Lectura de contes de Pere Calders, per inaugurar la Plaça de la Llibertat (1996). Lectures dramatitzades de Dorothy Parker a la Biblioteca Pau Vila (1999), i un espectacle d'homenatge a Joaquim Saura (2001).

El mes de desembre de 2009 es va dissoldre el Grup Teatre Caràtula. Que ha significat aquesta experiència (Caràtula) per a tu?

D.C. Va significar la porta d'entrada a un món apassionant. Poder formar part d'un col·lectiu que t'ofereix un espai i un temps on tu pots jugar, experimentar, projectar i compartir idees, pensaments, emocions, accions, dubtes, capacitats... és un privilegi!

Projectes de futur

D.C. En aquest moment, estem preparant un muntatge basat en la tragèdia d' Antígona i que tenim previst d'estrenar el 17 de setembre a la pista de la Peni. S'inclouria en els actes que programa, aquesta entitat, durant l'estiu.

Dolors, com veus el futur del teatre a la Comarca del Baix Llobregat?

D.C. Aquesta pregunta te la contestaré d'aquí a 10 anys. El món es transforma en molts aspectes: social, polític, econòmic, científic, tecnològic, climàtic.. Només puc assegurar que el teatre seguirà sent present a la societat i a la vida de moltes persones.

EL CANT CORAL

Catalunya ha estat des de ben antic terra de músics. La nòmina de compositors que van transcendir les seves fronteres i van portar la seva música arreu del món és molt considerable. Aquesta vitalitat no s'explicaria sense una passió per la música molt consolidada entre els ciutadans catalans, en el context del procés d'industrialització, durant el qual té lloc el sorgiment i proliferació de l'activitat coral que naixeria fonamentalment d'una franja social menys afavorida econòmicament,

La història del Baix Llobregat es caracteritza per un enfilat de confrontacions polítiques i bèl·liques al llarg del segle XIX, entre les forces conservadores, i les forces renovadores que prengueren el nom de liberals, demòcrates, republicans o obreristes. El cant coral, restringit a l'àmbit de l'església fins llavors, es va associar al procés d'industrialització que en aquella època vivia Catalunya. La indústria anava desplaçant l'agricultura, formant una altra categoria de la classe obrera, els treballadors industrials. Aquest és el context en què sorgeix la figura de Josep Anselm Clavé (Barcelona, 1824-1874), coneixedor de prop les penalitats de la classe obrera, Clavé ordí un pla de recuperació de la classe treballadora a partir del cant.

El procés d'industrialització a Molins de Rei

Molins de Rei no ultrapassaria els tres mil habitants l'any 1858, quan es va implantar la fàbrica Ferrer i Mora, dedicada en principi a la filatura. El sector tèxtil resulta

fonamental en l'expansió de la indústria de la vila i esdevindrà motor d'una industrialització que anirà progressant com a forma de vida predominant de la població.⁷ En un context de confrontació política i social, a Molins de Reis les inclinacions polítiques de la gent, es devia decantar entre dos tendències; republicans o monàrquics. Els cafès, en aquesta època es convertiren en centres de socialització, aixoplugant als simpatitzants de les corrents polítiques del moment i esdevenint alhora, en centres de difusió cultural, fomentant la creació de grups de teatre d'aficionats i de grups corals. Les primeres corals fundades a Molins, l'*Hortènsia*, l'any 1863 i la coral *Ciciliana* de 1864, s'adscriu a cada una de les corrents polítiques majoritàries. No se sap del cert qui foren els impulsors de la coral Hortènsia, però la simbologia del seu estendard⁸, fa pensar que els seus impulsors havien sentit l'atracció per l'ideari d'Anselm Clavé, Pel contrari, la coral *Ceciliana* s'apartaria de la laïcitat manifesta de la coral *Hortènsia*.⁹

El cafè Les Columnes, seu de l'antiga militància republicana aixoplugà l'any 1893 una coral amb el nom *Les Columnes*, de la que no s'han tingut més notícies. La coral *La Unió* va néixer per iniciativa de La Unió Catalanista amb la idea de crear un grup de cantaires, únicament homes, format per treballadors, que bescanviés l'oci de les tavernes per l'assaig i el concert popular¹⁰ inspirant en l'ideari universalista claverià. El Centre Catalanista, que es reunia al *Casino Recreatiu*, perseguia la catalanització de la societat molinenca per mitjà de l'associació política i cultural i, ateses aquestes aspiracions, l'any 1905 va crear un orfeó i un grup de teatre. Sebastià Mestres va ser l'ànima de la coral, a ell se li deu l'organització dels jocs florals que se celebraren els anys 1906 i 1907. Aquest orfeó va actuar per primera vegada l'any 1907 i va ser el primer grup coral format per homes i dones.

En la Joventut Catòlica de llarga tradició coral, provenint d'un cor infantil fundat l'any 1877 per l'escola dominical es va donar l'impuls per fundar l'Orfeó Patria, fruit del talent d'un home; el mestre Miquel Blanch i Puig. L'obra de l'orfeó Patria va tenir un doble sentit; esdevenir obra cultural, però també ser una obra política del catalanisme dirigent. Adscrit al moviment orfeonístic impulsat per Lluís Millet, l'Orfeó Pàtria va participar en el primer aplec d'orfeons de Catalunya celebrat a Barcelona el maig de 1917. En la seva llarga trajectòria interrompuda per la Guerra Civil, actuà en totes les

⁷ Carbonell Porro, Joan Antón, *Molins de Rei: Vida social i política (1868-1936)* B. 1991, p. 131-133. L'expansió de la indústria tèxtil, tot i períodes de crisi que travessarà, no s'aturarà, de 1865 a 1875 s'arriba als 200 telers mecànics, i al 1914 s'han afegit les fabriques Coll, Malvehy i Niubó, que arribaran als 300 telers mecànics. El conjunt de les empreses tèxtils ocupaven uns 500 obrers, fet significatiu per a una població de 3.396 persones, el qual representa més d'un 30% de la població activa local.

⁸ Bargalló, Antonio, " Els emblemes del cant coral " a la revista *L'Espai*, núm. 9 .Molins de rei, abril de 2006. pag. (74-91).

⁹ La coral Ceciliana es va dissoldre l'any 1885, mentre que la coral Hortènsia encara existia l'any 1904 Solans Roda, Conxita " El naixement de les corals " a la revista *L'Espai*, núm. 9. Molins de Rei, abril de 2006. pàg. (6-16)

¹⁰ Aviñoa Perez, Xosep. El Cant coral segles XIX-XX. CATALAN HISTORICAL REVIEW, 2: 203-212 (2009) Institut d'Estudis Catalans, Barcelona DOI: 10.2436/20.1000.01.33 · ISSN: 2013-407X

celebracions religioses que tenen lloc a Molins de Rei, com en vetllades particulars i vetllades literàries. El 18 de Juliol de 1936, l'Orfeó Pàtria ser dirigit per ultima vegada sota la batuta de Miquel Blanch.

Acabada la guerra la primera actuació va ser en homenatge als socis morts, el 28 de novembre de 1943, sota la direcció de Joan Domenech. Pel juliol de 1946 Joan Tort i Mensa, president de la Joventut Catòlica proposa com a director de l'orfeó a Josep Lopez Esparbé, i com auxiliars a Joan Domenech i Carme Raich.

A partir de 1971 l'Orfeó Pàtria va anant perdent embranzida, ja no va fer el concert de gala de 1973 de Sant Miquel, any de la fundació de la coral Lai, actuant per darrera vegada el 13 de maig de 1979 en l'acte de celebració dels centenari de la Joventut Catòlica. En aquest mateix concert també actuà la coral Lai, sota la direcció d'Oriol Comelles.

L'aparició de la coral Lai es va emmarcar dins la proposta que un grup de persones encapçalades per en Julià Canals. La iniciativa va venir inspirada pel que en aquells moments representava l'esperit de renovació de la coral *Carmina* a Barcelona. Segons paraules d'Oriol Comelles "Molts grups de gent diversa coincidíem en la voluntat de moure'ns, no només en l'àmbit de la reivindicació política i social, sinó també en el cultural."¹¹ Amb aquests plantejaments nous va néixer la coral *Quòtlibet*, - que textualment significa "*questió a delucidar*"- amb la voluntat pedagògica del programa "Del Modernisme al Noucentisme". Oriol Comelles va dirigir la coral *Quòtlibet* fins l'any 1993, amb ell acabava la primera etapa de l'agrupació coral..

La feina de la direcció coral s'ha professionalitzat, i això va comportar canvis d'organització. La segona etapa de la coral *Quòtlibet* es va iniciar amb el canvi de director, quan se'n va fer càrrec Poire Vallvé. Actualment *Quòtlibet Grup Coral*, està format per un grup molt divers de cantaires. Hi ha gent que porta molts anys cantant, i, qui tot just comença. La majoria però, amb coneixements musicals recollint els fruits de l'Escola Municipal de Música¹².

La coral infantil *El Molinet*, va néixer, l'any 1994 impulsada per Marta Montmany amb alumnes de l'Escola Municipal de Música. *El Molinet*, ha participat en diversos actes relacionats amb festes i tradicions de la vila, consolidant-se com a entitat. La majoria dels directors de *El Molinet*. També han estat cantaries de *Quòtlibet Grup Coral*¹³.

Va ser l'any 1997 quan es va fundar *Flor de Neu*, la coral de la gent gran en el casal d'avis del barri del Canal. Algunes de les persones que impulsaren la iniciativa procedien d'antigues agrupacions corals.¹⁴

Vist des de un punt de vista local es podria interpretar que el cant coral a Molins de Rei viu un moment de crisi si el comparem amb la vitalitat de períodes

¹¹ Comelles Folch, Oriol, "Una qüestió per delucidar". Revista *L'Espai*, núm. 9. Molins de Rei, abril de 2006. pàg. (36-45)

¹² Vallvé, Poire. "Un camí fet: Quòtlibet Grup Coral (1994-2005)". Revista *L'Espai*, núm. 9. Molins de Rei, abril, 2006 pàg. (54-60).

¹³ Montmany, Marta. "Les veus joves". Revista *L'Espai*. Núm. 9, Molins de Rei, abril 2006, pàg. (61-65)

¹⁴ Artés, Francesc. "Flor de Neu: la coral de la gent gran" Revista *L'Espai*. (66-67). núm. 9. Molins de Rei, abril de 2006

anteriors quan es nodria d'un esperit reivindicatiu més precís. Cal preguntar si aquesta pràctica cultural, estesa avui arreu del món, si no es justifica per ella mateixa. De fet, cada vegada es cedeix més espai per al lleure i en aquest marc globalitzador, atenent el nombre, cada dia més gran de gent que el practica, ens preguntem, el cant coral esdevé un instrument que potencia l'intercanvi, el coneixement i la interrelació entre les persones ?¹⁵.

Entrevista a Maria Casals Ollé

MARIA CASALS OLLÉ, visc a Molins de Rei des que vaig néixer, de família de pagesos. Per herència tinc lligams afectius amb la Federació Obrera. Em considero afortunada perquè valoro els afectes dels que tinc a prop i els cuido. Vinculada des de jove amb el cant coral a la vila. Cantaire de la Coral Lai i una dels fundadors de Quòdlibet Grup Coral. He estat una dels tres integrants del programa Lletraferits de Ràdio Molins de Rei durant els tres anys en què ha estat en antena.

Quin va ser el teu primer contacte amb el món coral?

M.C. Vaig començar a cantar cap al 1977 a la Coral Lai que dirigia l'Oriol Comelles perquè m'agradava cantar i, sobretot, m'agradava com ho feien: cançons del renaixement, amb idioma original –encara que haguéssim de buscar la traducció per saber què dèiem -, i sense uniforme. M'agradava la disciplina i el rigor de participar en un projecte col·lectiu sense perdre el que distingeix a cada persona que hi col·labora. Amb Quòdlibet Grup Coral vam mantenir aquestes característiques i vam anar creixent en nombre de cantaires i amb repertori amb els diferents directors que hi han estat al capdavant. Amb aquesta formació coral hem fet concerts, a capella i amb solistes i orquestra, dels que ens sentim molt orgullosos tots els que hi hem participat. Ja fa uns 7 anys que no hi canto.

Quina és l'actualitat coral de Molins de Rei ?

M.C. Actualment, la família coral molinenca compta amb Quòdlibet Grup Coral, sempre serà la meva coral; amb la Coral Flor de Neu de gent gran –tal com ells mateixos s'anomenen-; amb Gospel Feelings, formació de gospel de més de 50 cantaires que té l'origen en una escola de música privada i que amb el temps es va independitzar; amb la Coral Infantil el Molinet que assaja els dissabtes al matí a l'Escola Municipal de Música Julià Canals, des de fa més de 20 anys, i que aplega un bon nombre d'infants petits i més grans; i finalment (que jo sàpiga), la Coral Les veus dels dilluns del Casal de la Dona.

Vull fer esment a què hi ha un nombrós grup de molinencs i molinenques que van iniciar la seva vida musical a l'aixopluc de la Coral Lai i Quòdlibet Grup Coral, i la seva formació acadèmica a l'Escola Municipal de Música abans esmentada i que, actualment i des de fa anys, canten en corals de prestigi de Barcelona i entorn i en són part important.

Com veus el futur del cant coral a Molins de Rei?

¹⁵ Prats Lladó, Josep. "El cant coral al Baix Llobregat. Apropament al cant coral català". Revista *Materials del Baix Llobregat*, núm.12. Sant Feliu de Llobregat, 2006. pag.24.

M.C. A l'anterior resposta hi trobem, al meu parer, l'actual situació del cant coral a la nostra vila. D'una banda, les corals actuals fan una bona feina de manteniment d'aquesta activitat lúdica, que permet desenvolupar el plaer de cantar, la relació social, l'aprenentatge musical... i, per l'altra, continuen sent una bona escola de cantaires que, més endavant i valorades les aptituds personals, passaran a formar part de corals reconegudes.

Com funcionen els organismes comuns en el món coral a Catalunya?

M.C. Cal esmentar la tasca que des de fa anys porten a terme el Secretariat de Corals Infantils de Catalunya –SCIC- i la Federació Catalana de Cant Coral –FCEC-. L'opinió general és que fan bona feina: posen en contacte unes corals amb altres; estimulen la celebració de concerts individuals i també col·lectius, els quals compten amb la participació de més d'una formació coral, una d'elles amb el rol d'amfitriona i la resta de convidades; promouen intercanvis; cursos de formació per a directors; de tècnica vocal per a cantaires, etc. Aquestes trobades, Musicorals, mobilitzen un gran nombre de cantaires, de familiars (en els cas de les corals infantils i juvenils), músics, espectadors...

Quin és el paper de l'administració local davant del cant coral?

M.C. Segur que l'administració pública té més d'una línia de col·laboració que dóna suport a les necessitats del nombrós món coral. Convé no oblidar que les actuals corals són hereves dels orfeons i altres formacions corals que han enriquit el passat recent i més llunyà de Catalunya, pel que fa a la música cantada. Els pagesos dirien "cal sembrar per recollir."

Pel que fa a l'administració pública local, des de l'ajuntament, actualment es dóna suport a (quasi) totes les propostes culturals que se'ls presenten a les entitats i associacions, les corals no en són una excepció, reben la resposta en forma de subvenció. Subvenció anual per desenvolupar la programació anual i/o subvenció puntual en projectes excepcionals, ja sigui la celebració d'un aniversari de la coral, d'un compositor, d'una obra musical, etc.

Hi ha corals, com Quòdlibet Grup Coral, en les que els cantaires paguen una quota mensual destinada a la nòmina de la direcció i altres petites despeses, i a més reben subvenció per a projectes concrets que retornen a la vila en forma de concerts.

Voldria fer un apunt pel que fa a les subvencions: cal ser molt rigorosos en la gestió del diner públic. Qui té la potestat d'atorgar-lo ha de valorar molt i molt bé que el destí que se li dóna sigui en benefici de la comunitat. Qui el rep ha de ser molt curós en la despesa, i treballar perquè el que s'ofereix al públic, en el nostre cas un concert, sigui de bona qualitat i tingui una bona acollida.

Recordo que anys enrere, quan preparàvem un concert, anàvem a la recerca de patrocinadors, col·laboradors puntuals que donaven suport al nostre projecte. Avui dia sembla que, abans de seguir aquesta línia civil, es prioritza la petició a l'administració més propera.

Els equipaments culturals de la vila

M.C. Sense ser exhaustius en el recompte d'equipaments, Molins de Rei té la sort de comptar amb dues entitats, la Joventut Catòlica "la Peni" i el Foment Cultural i Artístic, que tenen una sala de teatre de gran aforament. Hi ha també altres entitats, com ara l'Agrupació Folklorica i el Centre Excursionista, que tenen sales de capacitat més reduïda però amb força activitat cultural. Pel que fa als equipaments públics, les corals tenen accés a la Sala Gòtica, a Ca n'Ametller, i a la Federació Obrera que, tot i tenir una sala d'actes amb capacitat al voltant de les 100 persones, és sobretot un hotel d'entitats que, habitualment, està tancat els dissabtes i els diumenges. Al panorama actual, cal afegir que al projecte actualment en execució de la nova biblioteca està prevista la construcció d'un auditori, a la segona planta de l'edifici, amb capacitat una mica superior a l'esmentada abans.

D'altra banda, hi ha espais públics a l'aire lliure (no massa adient per al cant coral, és cert, però que s'utilitzen per fer-hi concerts i cantades) i també de privats que, amb enginy i recursos, acullen mostres culturals muscals de format petit i mitjà.

120 ANYS DE CINEMA A MOLINS DE REI

La Catalunya de la segona meitat del segle XIX, en ple procés d'industrialització, participava de bon grat el qualsevol progrés científic i tècnic. La primera projecció cinematogràfica es fa a Barcelona, al vestíbul del teatre Principal, el 5 de juny de 1896, i el 10 de novembre, el mateix any els germans Lumiere presenten el cinematògraf al Saló Napoleó de la rambla de Santa Mònica.

En els primers anys, les projeccions cinematogràfiques formaven part dels espectacles de la faràndula i eren acceptades per un públic molt divers, principalment provenint de les classes populars. Cap 1898, els Espectacles Òptics, sembla que ja eren coneguts a Molins de Rei. Formaven part de les atraccions que arribaven amb motiu de la Festa Major. La memòria popular recorda la figura de l'explicador que amb el pagament previ d'uns 15 o 20 cèntims, acompanyava als espectadors que no en sabien de lletra i els llegia els rètols de la pel·lícula¹⁶.

Entre 1900 i 1910, varen existir a Molins de Rei quatre cinemes; Cinematògraf Puig, instal·lat en l'hotel La Lluna; Cinema Moderno, al café Alhambra; Cinematògraf Molinense, en la sala de la Fassina. Cap l'any 1909 al Cafe Nou, també es feien projeccions cinematogràfiques. Tot i que s'anunciaven amb el nom de cinema, només funcionaven durant les festes. El Reial Decret de 1908, acaba amb aquesta situació donant lloc a cinemes estables.

Alguns molinencs van tenir contacte amb el cinematògraf francès per afers comercials i agrícoles. Veient en el cinema un negoci rendible que aportarà beneficis a curt termini. En aquells anys les inquietuds polítiques es polaritzen en dos bàndols, com ja s'ha dit en el cas del teatre i el cant coral, i llurs locals de reunió esdevindran l'inici del cinema com a negoci estable a Molins de Rei. Jaume Bosch i Casanovas i Emili Port i

¹⁶ Cateura Solans, Montserrat. Autora del catàleg i comissaria de l'Exposició "Cent anys de Cinema a Catalunya... i la seva presència a Molins de Rei". Molins de Rei, 1994.

Ribes, exportadors de fruita, ambdós de tendència republicana i federalista, funden l'any 1912 el Cinema Delícies, al carrer del Carril. Els radicals lerrouxistes, que es reuneixen al café Les Columnes, també obren les portes al nou invent. Les pel·lícules que es projectaven en aquests cinemes eren mudes pel que tenien acompanyament musical, majoritàriament en piano; músics destacats foren entre d'altres, Josep Casas, *el Xato*, i Joan Domènech¹⁷.

En els anys 20, el cinema ha deixat de ser un simple recull anecdotari per esdevenir un mitjà nou per explicar històries, igual com el teatre. Amb la implantació del cinema sonor, l'any 1928, als Estats Units, tot el panorama cinematogràfic va canviar¹⁸. A Barcelona s'estrena la primera pel·lícula sonora al *Coliseum* l'any 1930. La implantació del sonor a Molins de Rei arriba el 10 de gener de 1931, i seran el Foment i la federació Obrera els que obriran aquesta nova etapa. Els primers anys de la II República Catalunya, són d'una gran participació popular. Totes les associacions organitzen actes culturals i de caire polític, utilitzant el cinema i el teatre, com un mitjà a l'abast. En els anys trenta al Foment, es creen les sessions cinematogràfiques *Camins*, amb projeccions de pel·lícules d'avantguarda. En el període de la Guerra Civil, s'ofereix una important producció cinematogràfica que impulsa el Comitè de Cinema de la Generalitat de Catalunya creat durant la II República. Finalitzada la Guerra civil, el franquisme utilitza el cinema com una eina propagandística del règim, al que s'afegeix, l'any 1943 el *Noticiero Documental* (NO-DO) i la censura com a eina repressora.

En la dècada de finals dels 50 es produeix un canvi de mentalitat. Comencen a manifestar-se sentiments inconformistes, amb aspiracions de canvis i desig de llibertat per elements d'oposició al règim de caire polític, alhora, en altres àmbits de caràcter cultural, apareixen moviments que tindran la seva expressió en el teatre, la premsa, i la música. En l'àmbit cinematogràfic, paral·lelament a l'oferta comercial, hi ha una demanda que reivindica un tipus d'exhibició que inviti a la reflexió, al debat i a llegir les imatges de manera diferent a la convencional.¹⁹

El 25 de maig de 1958 té lloc per primera vegada a Molins de Rei, una sessió de Cinefòrum i a l'any següent el Club Fotogràfic Local, crea una secció de Cinema Amateur.

La Semana del Nuevo Cine Español i el Cinema de Terror

Si hi ha dos elements que identifiquen a Molins de Rei, en el camp cinematogràfic és la creació de la *Semana del Nuevo Cine Español* i les *16 hores de Cinema de Terror*. Es clar que aquestes manifestacions no haurien estat possible sense l'impuls d'homes

¹⁷ Cateura Solans, Montserrat. "Cent anys de Cinema a Catalunya... i la seva presència a Molins de Rei"

¹⁸ A la Biblioteca del Congrés dels Estats Units s'ha trobat una cinta de 1923 en la que apareix Conxa Piquer, quatre anys abans de "El cantant de Jazz", considerat el primer film sonor.
http://www.elpais.com/articulo/cultura/primer/pelicula/sonora/era/espanola/elpepucul/20101103elpepucul_15/Tes

¹⁹ Cateura Solans, Montserrat. "Cent anys de cinema a Catalunya... i la seva presència a Molins de Rei, op.cit., pàg.22

com l'Isidre Macies Huix, president del cine club local i persona vinculada a altres cine clubs de Barcelona i a la crítica especialitzada.

Molins era un lloc idoni, lluny del centre oficial de Barcelona i suficient a prop per facilitar els desplaçaments i evitar la mirada censoradora oficial. L'Ajuntament es va interessar pel projecte i el desig de crear nous al·licients per a la celebració de la més que centenària Fira de la Candelera. L'any 1964 el certamen es va batejar el nom *Semana del Nuevo Cine Español*. La seva finalitat era un llançament per a la crítica especialitzada i perquè el públic prengués contacte amb un nou corrent que per causes purament materials no tenien gaire acollida en els locals d'exhibició cinematogràfica. Les primeres edicions de la Setmana, van tenir resultats positius i Molins de Rei va traspasar les seves fronteres per esdevenir capital cinematogràfica del nou cinema espanyol.²⁰

En el transcurs de les següents edicions, començaren a sorgir problemes amb l'Administració, en la IV Setmana no es va autoritzar la celebració d'unes conclusions sobre els problemes del Nuevo Cine. A la cinquena edició la tensió vers l'àmbit oficial creix amb el cessament del director de la mostra. Les relacions entre l'Ajuntament i els organitzadors de la Setmana es van anar fent més tenses a causa de la intervenció del Govern Civil que marcava les pautes de l'acció política. L'edició de 1968 ja va apuntar una davallada en la qualitat dels films presentats, i el cinema d'autor fa fallida. A partir de 1970 amb el canvi de director, proposat pel Ministerio d'Información y Turismo, es produeix un trencament entre el Cine Club, que ja havia pres la decisió de no dur a terme una setena edició per la manca de produccions amb els preceptes inicials que van regir les anteriors Semanas. S'inicia una nova trajectòria del certamen que passarà a dir-se Setmana del Cine Español. El projecte s'anirà esgotant, fins que l'any 1978, es tanca el cicle. Premonitòries van ser les paraules de Joan Domènech publicades al "Llobregat"²¹ " Resultado general de estos seis años aceptable, aunque relativamente fallido, y con el gran peligro que con el tiempo "relativamente" se convierta en un totalmente fallido".

El primer ajuntament democràtic reestructura la Setmana amb l'objectiu de fer-la més popular i participativa i la mostra es reorganitza, sota el concepte de cinema innovador i interdisciplinari. Sota la Setmana de Cinema de Molins de Rei, s'aplega la Setmana del Cinema Independent, la Setmana de Nous Creadors, el Cinema en Català i el Cinema a les Escoles, Converses, un espai dedicat a la reflexió i al debat que retroba l'esperit inicial del cinefòrum apuntat des de 1959. L'intent no prospera i en la dècada dels 80 els actes programats seran puntuals i sense continuïtat. L'any 1982 se celebra la dinovena i última edició de la Setmana del Cinema. Únicament se salven les sessions dedicades a les escoles. L'any 1985 se celebra a la vila la I Biennial de

²⁰ Cateura Solans, Montserrat. "La Semana del Nuevo Cine Español a Molins de Rei. (1964-1969)". Revista *Materials del Baix Llobregat*. CEBLL. Núm. 2, 1996

²¹ Domench Foix, Joan. *Reflexiones sobre la VII Semana del Nuevo Cine Español*, "Llobregat" maig de 1970, pàg.12

Cinema Amateur, i l'any següent, el Taller de Cinema amb Vídeo. Començava una nova època en l'espectre cinematogràfic amb l'esdeveniment de les noves tecnologies.

En la dècada dels anys 70, coincidint amb la davallada del cinema, a Molins de Rei, sorgeix una nova iniciativa protagonitzada pels integrants del cineclub local, iniciativa que es deurà a l'impuls de Joan Domenech i Pere Vila es programa l'any 1973 les **16 hores de Cinema de Terror** a la Joventut Catòlica, en un intent de recuperar els espectadors que han anat perdent les sessions de cineclub. L'any 1974, definitivament s'adopta el nom de **12 hores de Cinema de Terror**, en un intent d'emular el Festival de Cinema Fantàstic de Sitges²².

Cal afegir que per l'impuls innovador del cine fòrum molts molinencs i molinenques, van aprendre a veure cinema, en aquest sentit cal retre homenatge a Joan Domenech i Pere Vila, i reconèixer la seva incansable tasca en favor de cineastes amateurs, vinculats a l'Associació de Cinema Amateur; i altres per lliure, que encara estant creant històries i imatges que destaquen pel seu interès i l'esperit innovador que els motiva, dins de les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies, recollides en la mostra de curts, Kurtinstant.

Entrevista a Pere Vila

PERE VILA (Molins de Rei, 1951) Ha treballat principalment en la direcció cinematogràfica. Entre la seva producció compten un bon nombre de curtmetratges entre els que destaquen *Pa de Guix*, opera prima codirigida l'any 1969 amb Joan Guitart. La més coneguda és el llargmetratge estrenat l'any 1982 *Com un adéu*, estrenada a la darrera edició de la Setmana de Cinema de Molins de Rei, i l'únic film que va representar a Espanya en el Festival Internacional de la Corunya d'aquell mateix any. Actualment resideix a Sant Feliu de Llobregat i té una empresa que ofereix serveis relacionats amb projeccions audiovisuals.

Pere, la teva passió pel cinema va ser la que et va fer passar pel CEI (Centre d'ensenyament d'imatge)?

P.V. Entre altres passions, la primera fou de petit, a l'hora de demanar joguines al Reis com feien els altres nens, jo demandava un projector, segurament perquè als 4 anys el meu avi em va portar a veure un amic operador a la cabina del Foment i allà vaig veure com se li cremava un tros de pel·lícula. Suposo que això em va marcar.

Qui està darrera de la petita finestra de la que surt el raig de llum del projector de cine? Com et definiries?

P.V. Quan sortia de l'escola convocava els amics a casa per passar-los pel·lícules, això suposo que va ser un motiu més perquè al llarg de la meua vida heu tingut la necessitat de projectar. Projectar és una manera de fer possible que molta gent pugui gaudir de les pel·lícules en pantalla gran. La soledat del operador a la cabina, en la preparació i projecció de les pel·lícules és com fer màgia perquè el espectador gaudeixi de com el director heu volgut que es veiés la

²² Cateura Solans, Montserrat. " Cent anys de cinema.." op. cit. pàg.34.

seva pel·lícula, amb formats adequats, llum etc. Quan acabes i tot es perfecte sents una satisfacció immensa de la teva feina d'operador.

Tu ets un dels que els anys setanta vas continuar amb l'herència del primitiu cineclub de Molins de Rei. Vas intervenir en la idea de fer una cita anual sobre cinema de Terror i ets un dels que s'esforça perquè que cada quinze dies a Molins de Rei hagi cinema, amb la refundació del Cine-Club Hal2002.

P.V. Bé, va ser com un relleu generacional que ens va passar l'Isidre Macias a mi i al Joan Domènech. La gran satisfacció que teníem és que la gent de Molins de Rei pogués veure les pel·lícules que havíem vist a Ceret. També crec que en la dècada dels 70 crec hi havia molt bon cinema que el franquisme durant anys no va deixar entrar a Espanya, llavors a finals dels 70 va venir tot de cop. Molins de Rei va poder gaudir dels films de Fellini, Kubrik, Passollini, etc.

També vàrem tenir la sort, en aquell temps, que la junta de la "Peni" amb el Julià Canals va confiar amb nosaltres i ens va donar suport per que el cineclub pogués desenvolupar-se Molins. Vàrem crear el Terror per poder fer més cineclub. Varen ser uns anys que entre el cinema a les escoles i el cineclub vam contribuir que noves generacions poguessin veure pel·lícules com Derzu Uzala i adornar-se'n compte que el cinema era quelcom més que passar una estona agradable.

Dedicar-me al cinema professional durant els anys 80 va suposar haver d'aparcar el cineclub durant una època, fins els 90 que amb l'Albert Galera i en Joan Domènech vàrem intentar tornar a revivre el cineclub però sols va durar uns quatre anys per la manca de suport econòmic. Fou el 2002 que hi tornarem i fins ara.

En la tercera edició del Kurtinstant et van fer un merescut homenatge Per a tu el cinema és una professió o una vocació?

P.V. Sí, va ser molt emocionant. Per a mi el cinema són les dues coses: sempre l'he entès com una professió i com una vocació, però aquí, al no haver indústria, és molt difícil, no com a Amèrica on avui acabes una pel·lícula i demà en comences una altra, això representa que cada cop siguis més professional i en puguis viure; però aquí, al nostre país és impossible perquè fer una pel·lícula és una aventura: no hi ha productores com n'hi ha als Estats Units perquè no hi ha indústria. Els professionals que d'aquí han marxat als USA -Collet Serra, Bayona...- han pogut desenvolupar-se més perquè allà ho entenen com un negoci. Aquí fer cinema és una aventura que pot acabar arruïnant-te. La majoria de vegades són els directors els qui es financen els propis projectes sense una base professional de producció.

La vocació va néixer en mi pel fet de que tenia la necessitat vital de reflectir d'alguna manera les moltes coses que passaven al meu entorn i el cinema era el millor mitjà per fer-ho, durant molts anys vaig sentir la necessitat d'estructurar històries, d'imaginar com les faria possibles i de treballar amb un equip de professionals al meu voltant creant una idea engrescadora.

Ets un gran devot del cinema amateur, amb el sistema Súper 8 vas experimentar fent coses que avui es poden considerar innovadores?

P.V. Vaig començar en el cinema diguem-ne amateur amb una història d'amor impossible (Amor en silenci) que em varen explicar i això em va despertar la necessitat de explicar històries. Per aquell temps, a primers dels setanta funcionàvem amb el Súper 8 i existien molts festivals de cinema amateur que et permetien poder exhibir les teves pel·lícules, Amb els premis podíem comprar més pel·lícula per poder rodar i així poder explicar altres històries. A la gent que ens agradava el cinema, des del punt de vista creatiu, ens ajudàvem els uns als altres, però innovar crec que no vàrem innovar res, només volíem fer un cinema el més semblant al cinema que es feia aleshores.

Molins de Rei al llarg de més de cent anys ha tingut sales de projecció de cinema, avui es pot dir que només queden les sales polivalents de la Joventut Catòlica i el Foment. Les sales de gran format com el Garbí i el Versalles van desaparèixer en els anys 80. Quina va ser la causa?

P.V. La diversificació del oci, el cotxe, les televisions, videoclubs i el monopoli Balanyà que feia que les estrenes arribessin als pobles tres o quatre mesos després de l'estrena a Barcelona, crec que això va fer perdre l'interès pel cinema, Abans els diumenges la gent anava al cinema perquè no hi havia res més. Fa uns vint anys la proliferació dels multicines va acabar d'enfonsar les grans sales úniques per l'oferta de poder veure en un sol lloc totes les pel·lícules d'estrena. Però be, a la gent que ens agrada el Cinema des d'una altra vessant, que no la comercial, sempre hem cregut que val més la pena poder fer poc cinema i que aquest sigui bo. Aquesta és la nostra intenció al cineclub: oferir el millor.

Actualment la única manera de veure cinema a Molins de Rei és a partir de la labor que ofereix, casi de forma altruista, cada quinze dies el Cineclub Hal2002. És aquest el futur del cinema a Molins de Rei, o creus que hi ha una altra possibilitat?

P.V. Si es l'única manera de poder veure cinema a Molins i en pantalla gran, amb so Dolby digital. En aquests anys fer cinema a Molins de Rei s'ha convertit en una aventura altruista, amb molts sacrificis econòmics i personals per part nostra, però en tot aquest temps s'ha convertit amb una necessitat de poder oferir als molinencs un cinema interessant.

Tu coneixes les noves tecnologies aplicades a les projeccions cinematogràfiques. Creus que aquest és el futur?

P.V. El futur de l'exhibició sempre està en constant transformació, el DCP que és el sistema actual d'exhibició de pel·lícules, diuen que no aguanta tants anys de conservació com el 35 mm, però també crec que l'exhibició està pensada per consumir, esborrar i oblidar, i per això aquest sistema de DCP ja va bé, és com la televisió; ningú se'n recorda del programa o pel·lícula que va veure fa dues setmanes.

Aquesta tecnologia, a més, ha representat un estalvi multimilionari per a les distribuïdores, però la ruina per als petits cinemes i per als empresaris que han hagut de llençar el projector de 35 mm de tota la vida per poder comprar projectors digitals si volen fer cinema. L'avantatge amb el que han venut aquest sistema digital és que pot oferir altres possibilitats de projecció com òperes, partits de fútbol, concerts... però això només és accessible per a les grans cadenes

d'exhibició i per als pocs empresaris arriscats que s'han hipotecat. De segur que si fan números de consum de làmpades, manteniment i avaries no és tan bon negoci.

De totes maneres crec que si no hi ha ajuts per part de les institucions per poder oferir les projeccions en format digital el futur del cinema als pobles serà molt dur i no podrem aguantar. Abans podíem passar pel·lícules al cap d'unes setmanes de l'estrena ara ens hem d'esperar que aquestes surtin en blu ray, i en aquest temps la gent ja les han anat a veure a Barcelona o Sant Feliu.

Tinc entès que a Molins de Rei, l'Ajuntament es va comprometre a substituir l'actual projector per un de digital. De no adaptar-nos a la nova tecnologia correm perill de que desaparegui també el Cineclub Hal2002?

P.V. Si, en un principi si, es va fer un estudi del cost que representaria que totes les projeccions que es fan al Cine Club, Festival de Terror, Mostra Intercultural i Documental del mes, deixaria de invertir el Ajuntament en diners que dona a les entitats. Es va parlar també de que l'Ajuntament faria una cessió al cineclub de l'aparell, però des de fa un any sembla que tot ha quedat només en bones intencions. A Molins de Rei tota la Cultura passa per ajudar a les entitats com el Foment i La Peni, però no s'ha plantejat mai tenir una sala municipal on hi tinguessin cabuda tots els esdeveniments de cinema. Només es fan sales de conferències com si a Molins fóssim molt il·lustrats en xerrar. La cultura, i més la cinematogràfica, es fa perquè nosaltres invertim el nostre esforç, el nostre temps i diners i moltes hores.

A les escoles s'ha desenvolupat el programa "Els 400 Cops, Pedagogia i Cinema" Quina importància té el programa ?

P.V. A les escoles ara fa precisament 10 anys es va crear amb el suport de la Diputació i el Ajuntament La Mostra Intercultural, una mostra d'una setmana pensada per introduir a l'escola els valors i la interculturalitat i possibilitar així que a través del cinema l'alumnat pugui treballar, amb el suport de dossiers pedagògics, les pel·lícules i, al mateix temps, fomentar l'interès pel cinema, mitjançant presentacions il·lustrades amb "power points". Potser aquesta tasca fa que les nostres esperances en el futur del cinema a Molins encara tingui sentit.

En els anys 80 van desaparèixer les sales de gran format, que van deixar pas a les multisales, al Baix Llobregat n'hi ha unes quantes, i també aquestes sembla que estan en crisi, a què creus que es deu aquesta nova crisi? Com veus el futur del Cinema en la nostra Comarca?

P.V. Crec que uns quants multicinemes de la comarca d'aquí un temps aniran tancant, han hagut d'assumir la inversió digital amb costos financers molt a llarg termini sense que ningú garanteixi que d'aquí a vuit anys la tecnologia digital de projecció continuï sent la mateixa. Per altra part, aquest tipus de sales es basen en el fet comercial de nodrir-se de les grans estrenes americanes -com Avatar- per omplir-les de públic. De les 8 o 10 pel·lícules que es projecten potser n'hi ha una o dues amb capacitat d'atraure un important nombre de públic, la resta és fer cinema per no tenir de tancar les sales.

Crec que el cinema que perdurarà és el que ens explica coses properes o si més no diferents, com el cinema d'autor. Cada vegada més el públic al sortir de casa tria la pel·lícula que vol veure, és més selectiu amb la qualitat dels films, perquè el cinema es car.

El futur jo diria que passa en educar des de l'escola a fer entendre que el cinema és una forma d'expressió que ens permet desenvolupar-nos emocionalment i creativament i aquí crec que el suport de les administracions és fonamental que hi prenguin partit i facin possible que als llocs on encara hi ha cinema no s'apagui la llum que reflecteix imatges a la pantalla.

CONCLUSIONS

Partint del coneixement que des de els inicis ens ha permès tenir una visió històrica, segurament no exhaustiva, de les activitats culturals que són els eixos d'aquesta comunicació i tenint molt present el seu títol "Molins de Rei a debat: el teatre, el cant coral i el cinema," aquest debat devia complir unes premisses; conèixer a través de l'opinió de professionals coneixedors de cada àmbit i proposar-los una sèrie de preguntes perquè amb les seves respostes, poguéssim tenir un ventall de coneixements, reflexions i propostes que ajudessin a conèixer en quin punt estàvem, si es produïa interrelació amb l'entorn, i si aquestes activitats lúdiques eren capaç de crear xarxes de solidaritat.

Podríem haver arribat a pensar que en el procés de la crisi econòmica i social que hem entravessat, potser més profunda i de més llarga durada de les patides en les darreres dècades, s'havia produït també una crisi d'identitat, comparada en períodes anteriors amb un referent reivindicatiu més precís, crisi, no cal oblidar que ha afectat a les relacions amb l'administració per la retallada de les subvencions, i, han estat les respostes de Dolors Canals, Maria Casals i Pere Vila, les que han donat llum a una nova realitat; la de ser conscients que si bé les retallades de l'administració han afectat a tots els àmbits de la cultura, sobre tot en quan a l'elaboració de projectes, es més gran la força que els impul·leix en cercar noves opcions, al ser conscients de que el món ha evolucionat, que les noves tecnologies, a més de poder implantar-se i substituir velles maneres de fer les coses, aporten tot un món de possibilitats; superar les dificultats d'una deficient xarxa de comunicacions, i permetre estar al dia del que s'està produint en diferents llocs de la Comarca. Estar atents al que passa al nostre redós, fa prendre consciència de que moltes solucions són col·lectives, si es planteja que formem part d'una comunitat més ampla que la que posa límits a l'espai local, tot i conservant la pròpia identitat i no obstant, ser alhora capaç, de compartir valors, sinèrgies, aprenent i col·laborant

Si es posa pel davant una veu moral sense competir en l'ambició, justificada si així es vol, de que cada poble de la nostra comarca ha detenir les mateixes infraestructures, potser la solució vindrà sense competir entre nosaltres, al pensar en aprofitar allò que es ja té, i, anant més enllà; proposar que les existents es configuren com punts d'especialització, ampliant una xarxa d'infraestructures amb característiques diferents que cobreixin l'espai comarcal, i que donin compliment a la demanda cultural de les persones que l'habiten.

No voldria tancar aquestes conclusions sense fer referència al fet indiscutible, que en moltes poblacions, ja des de fa un grapat d'anys es compta amb les possibilitats que ofereixen les entitats no municipals, i, que en molts casos han estat les úniques que han sostingut la necessitat d'espais culturals per aixoplugar les inquietuds culturals que genera la societat.

Amb totes aquestes consideracions, les conclusions a les que hem arribat en el debat plantejat, és que atenent el número cada vegada més gran de gent que practica, genera i fa cultura, es pot afirmar que no estem en una període de crisi cultural, sinó d'expansió i de transformacions.